

грѣшину, мнѣти себе грѣшна. Смиреномудрие бо есть, еда кто многа и велия исправления съвѣдны себѣ, и ничто велие о себѣ мъчтается (татѣюофроғсун). (Маргарит) ВМЧ, Сент. 14-24, 834. XVI в. ~ XV в. Смиренномудрие есть дѣла, не внимающая, ниже судящая чюждихъ человѣкъ прегрѣшения, но токмо себе зрящи (татѣюофроғсун). Скрижалъ, IV, 127. 1656 г. — Ср. смъреномудрость, смъреномудрство, смъреномудрство.

СМЪРЕНОМУДРОВАТИ (Съ-).

Быть смиренным, скромным, сознавая свое несовершенство, свою греховность. Рече пакы: ясти много и носити добро можемъ, въздржати же ся и съмъреномудровати не можемъ (татѣюофроғсун). Патерик Син., 267. XI в. — Ср. смъреномудрствовати.

СМЪРЕНОМУДРСТВИЕ (Съ-, -ье), с. То же, что смъреномудрие. Облѣцтесь убо, яко избраний Бѣ, сти и възлюблены, въ утробу щедротъ и блготъ и съмъреномудрствъ и тѣрпніе (татѣюофроғсун). (Колос. III, 12) Апост.Христ., 207. XII в. Тѣмъ убо добродѣтельны его ради> и смиреномудрствиемъ всеславны и преугодны бывъ, тако умрѣть (татѣюофроғсун). Хрон.Г.Амарт., 301. XIII-XIV вв.

СМЪРЕНОМУДРСТВО (Съ-), с. То же, что смъреномудрие. Яко подобаетъ разумѣти наше естество, помышляти грѣхы, вѣдѣти чьто есмъ, и довѣльть намъ се на всяко съмъреномудрство указание. Изб.Св.1076 г., 428. Рече пакы старцы: съберъмъ дшевыная ицѣленія, рекъше блгочестье, оправданіе, съмъреномудрство, повиновение (татѣюофроғсун). Патерик Син., 236. XI в. Съмъреномудрство, кротость, тѣрпніе (татѣюофроғсун). Панд.Ант.¹, 136. XI в.

СМЪРЕНОМУДРСТВОВАТИ и СМИРЕНО-, СМИРЕННОМУДРСТВОВАТИ. То же, что смъреномудровати. Не смъреномудрствовахъ, но възнесох дши мою (татѣюофроғсун). (Пс.СXXX, 2) Библ. Генн.1499 г. Всегда подвизаися, бди, кланяся, постыся, смиреномудрствуя, отлучаяся отъ всякого дѣла лукаваго, и прилагаяся всякому дѣлу благу. (Посл. о кровопр.) Сб.Друж., 42. XVI в. Грѣховъ оставление приемлетъ, якоже бо не судя не судится, и якоже смиреномудрствуя оправдается (татѣюофроғсун). Скрижалъ, IV, 128. 1656 г.

СМЪРЕНОМУДРЫЙ (Съ-) и СМИРЕНО-, СМИРЕННОМУДРЫЙ, прил. 1. Смиленно мыслящий, смиренный, сознающій свою греховность. Глааше пакы о томъ же патриарсъ Феодотъ, яко тольма

бѣ кроткъ и съмъреномудръ (татѣибфроғсун). Патерик Син., 76. XI в. Учителемъ своимъ есть кроткимъ и смиренномудрымъ бывати. Шк. благочиние, 97. XVII в. — В знач. сущ. Смиреномудрый славою въздигнет Гсб. ВМЧ, Апр. 22-30, 936. XVI в.

2. Соединяющий смиреніе с мудростью.

Ц(а)рь — г(о)с(у)д(а)рь ... подобаетъ ти паstryя смиренномудра мат(е)ри нашей общей с(вя)той ц(е)ркви взыскатъ, а не просто смиренна и потаковника ересям. (Ав.Ж.) Пустоз.сб.¹, 45. 1675 г. — Ср. смъреномудреный.

СМЪРЕНОМЫСЛИЕ (-ье), м. То же, что смъреномудрие. С вами все лѣто быхъ, работая Гві со всякимъ съмъреномыслиемъ и многими слезами (метдѣ пастырь татѣиофроғсун). (Деян.ХХ, 19) Чуд.Нов.Зав., 73. XIV в. [съ всяцѣмъ съмъренемъ — Апост.Христ., 48. XII в.]. Ничтоже по рети ли тщеславью, но съмъреномыслиемъ друга друга водяща больша (тѣ татѣиофроғсун). (Филип.II, 3) Там же, 128.

СМЪРЕНОМЫСЛИТИ. Быть смиреннымъ, сознавая свою греховность. А еже неродитъ богатства и смъреномыслити, сладкаго жития отврещися и да не въздати зла въ зло не повельваеть (татѣиофроғсун). Хрон.Г.Амарт., 452. XV в. ~ XI в.

СМЪРЕНОГѢЛЛЬНЫЙ, прил. Слабый теломъ. Кто облачи желву въ чрепии и съмъренотѣлную покровену являетъ, яко внутрь храминъ съблюдену (тѣ татѣибфроғсун). Шестоднев Г. Пизида, 32. XV в. ~ 1385 г.

СМЪРЕНОУМИЕ (-ье), с. То же, что смъреномудрие. Яже нѣкая сутъ слово убо имуща мдрости въ ... съмъроуими и нещадѣнны тѣла (татѣиофроғсун). (Колос. II, 23) Чуд.Нов.Зав., 131. XIV в. [съмъреномудрствии — Апост.Христ., 207. XII в.]. О терпѣнїи и вѣрѣ нелицемрнѣ и о смъроуими. Там же, 81.

СМЪРЕНЫЙ (Съ-) и СМИРЕНЫЙ (Съ-, -нныи), прил. 1. Соответствующий, соразмерный. Наказания попущаніе приноси печаль велику, и съмъреніе, и отъчаяніе съмъreno дши (сўмѣтров). Изб.Св.1073 г.², 339. Свѣтъ же образънъ и съмъренъ приемлющимъ (сўмѣтров). Гр.Наз., 76. XI в.

2. Умеренный. Не довѣльть се, нѣ ино лѣпо е принадити: млѣты иностаныныя ... альчъбу съмърену, житие просто (тѣтєаօս օմѣтров). Изб.Св.1073 г.², 315.

3. В знач.сущ. Смъреное, с. Умеренность, мера. Отъ хвалящихъ съмъреное (тѣ метрію). Гр.Наз., 57. XI в.

4. Скромный, простой. Ничесоже мрѣтва не носяще и стрѣгъ съмъренъ (коурд